

Codificació del microcorpus en la recuperació de l'hebreu

Moshe Nahir

Departament de Lingüística (Universitat de Manitoba, Canadà)
nahir@cc.umanitoba.ca

Resum:

En aquest article, l'autor analitza la tasca de codificació lèxica duta a terme en el període de recuperació de l'hebreu modern. Es pot considerar que la recuperació de l'hebreu modern comprèn tres períodes, en cada un dels quals s'ha intentat aconseguir com a mínim un "objectiu" de planificació lingüística. El primer d'aquests períodes és el de la "recuperació lingüística" (1890-1914), en el qual va tenir lloc la recuperació d'aquesta llengua a Palestina. Al començament d'aquesta recuperació, el lèxic hebreu era tan inadequat per a la vida moderna –ja que hi mancaven paraules per a conceptes com *tomàquet*, *seriós* i *diari*– que alguns dirigents van posar en dubte la capacitat de recuperació de la llengua. Per tant, calia dur a terme una planificació del corpus per a emplenar aquest gran buit lèxic. Aquest aspecte de la recuperació es va assolir gràcies als esforços conjunts d'educadors, escriptors, traductors, etc., com també d'innombrables individus amb consciència lingüística. Es va dur a terme de diverses maneres: recuperant paraules i arrels antigues, creant noves paraules a partir d'arrels i termes antics, combinant paraules existents, completant models amb "complements" d'arrel, amb préstecs de paraules i arrels, etc. Tota aquesta campanya laboriosa i aparentment interminable va donar resultat, i actualment l'hebreu és una llengua moderna, estandarditzada i "normalitzada" en tots els aspectes.

1. Introducció

Es pot considerar que el desenvolupament de l'hebreu modern comprèn tres períodes, en cada un dels quals s'ha intentat aconseguir com a mínim un "objectiu" de planificació lingüística. El primer d'aquests períodes és el de la "recuperació lingüística" (1890-1914; Nahir, 1978; 1984), en el qual va tenir lloc la recuperació de l'hebreu a Palestina (actualment Israel) a principis del segle XX. Aquest article tracta d'aquest període. Bona part de l'estudi del període de recuperació s'ha centrat en l'estatus de la llengua, ja que la transformació sense precedents de l'estatus de l'hebreu d'una llengua de religió a una llengua vernacle i nacional s'ha considerat, amb raó, com un producte de la planificació de l'estatus (Nahir, 1998). Tanmateix, també hi va participar la planificació del corpus. El fet de restaurar l'estatus de la llengua només dona bon resultat si els parlants compten amb un codi adequat, generalment lèxic, amb què comunicar-se. En aquest article analitzaré la tasca de codificació lèxica feta durant el període de recuperació, en general per persones independents i de manera informal, tot i que prèviament algunes generacions d'escriptors ja havien dut a terme una part important de la codificació lèxica de l'hebreu, una llengua que en realitat no va "morir" mai, sinó que, després de la seva defunció fa dos mil·lennis, va continuar essent una "llengua escrita viva". Malgrat aquestes contribucions, al començament de la seva recuperació, el lèxic hebreu era tan

inadequat per a la vida moderna –ja que hi mancaven paraules per a conceptes com *tomàquet*, *llumí*, *seriós*, *educat* i *diari*– que alguns dirigents es van qüestionar la capacitat de recuperació de la llengua.

Definiré la codificació com Einar Haugen: "La tasca d'un organisme o un individu que, amb coneixement de causa, decideix atorgar una forma explícita, normalment escrita, a la norma [lingüística] escollida" (1983:271).

2. Planificació del macrocorpus. El Comitè de la Llengua Hebrea

Com es podia preveure, l'obstacle principal per a l'adequació de l'hebreu com a llengua vernacle de ple dret era la notable escassetat de paraules, sobretot en els àmbits de la vida moderna i en camps especialitzats com la ciència i la tecnologia. L'especialista més conegut i probablement un dels qui més ha treballat per trobar una solució a aquest problema va ser Eliezer Ben-Yehuda (1857-1922), el qual durant molts anys va ser considerat el "pare" del moviment de recuperació, fins que recentment s'ha entès que, tot i tenir un impacte considerable en la llengua, aquest es va limitar al corpus.

Ben Yehuda considerava que la recuperació de l'hebreu no era possible si no s'adaptava a la vida moderna. Per tant, a més de la seva tasca relacionada amb el lèxic, que veurem més endavant, ell i altres amics seus van crear el Comitè de la Llengua Hebrea, que es va establir a Jerusalem l'any 1890. A més d'estendre l'ús parlat de la llengua, la tasca principal d'aquest comitè era codificar l'hebreu per tal de preparar-lo per a la nova funció. Un subcomitè havia de buscar les paraules existents en la literatura hebrea de totes les èpoques i crear noves paraules si no existien. Les principals fonts lèxiques del Comitè eren: (1) fonts primàries –la Bíblia, el Talmud i textos posteriors, especialment del període espanyol–, (2) paraules creades pel Comitè a partir d'arrels ja existents, (3) manlleus de l'àrab i (4) paraules hebrees trobades en restes arqueològiques acabades de descobrir.

Tanmateix, al cap de poc menys d'un any de la seva creació, el Comitè es va dissoldre, encara que alguns, com Ben-Yehuda, van continuar la seva tasca. Com va informar posteriorment un col·lega, David Yelin, l'empresa ja era irreversible: "Fins i tot en aquells anys el llenguatge parlat continuava expandint-se i els erudits i els savis, els mestres i els metges creaven constantment noves paraules, ja que necessitaven els termes per als seus textos, que després publicaven. Molts d'aquests termes es van introduir en la llengua parlada perquè eren necessaris. Però aquestes innovacions van ser completament asistemàtiques, creades individualment i sense consens" (Yelin, 1912; citat a Ben-Asher, 1977).

Tretze anys més tard, l'any 1903, l'acabat de fundar Sindicat de Professors d'Hebreu va crear un nou Comitè de la Llengua. El sindicat de professors reconeixia que les innovacions *ad hoc* que feien els professors confonien els estudiants, ja que canviaven segons les escoles i, fins i tot, segons les classes. Una funció important del nou Comitè, que va conservar les funcions inicials, era avaluar i seleccionar les paraules que proposaven els professionals, als quals recorreria per a obtenir llistes terminològiques en altres idiomes amb relació als seus àmbits respectius.

El Comitè també va assumir la tasca de resoldre les preguntes lingüístiques que li adreçava el públic. Una selecció de les cartes enviades al Comitè ha estat recentment publicada a la revista de l'Acadèmia de l'Hebreu (*Akadem*, 7, 1995). En una d'aquestes cartes, un mestre de parvulari demana ajuda pel que fa als jocs i els treballs manuals dels nens i hi adjunta una llista amb les seves propostes. En una altra, el director d'una escola envia al Comitè preguntes i propostes per a una sèrie de termes de geometria. I encara en una altra, un professor de gimnàstica envia les seves propostes i demana el comentari i l'aprovació del Comitè. El director d'un banc demana termes de banca i un grup de membres d'un *kibbutz*, que no es posaven d'acord sobre la forma "correcta" d'una expressió hebrea, demanen l'arbitri del Comitè.

L'any 1912 el Comitè va decidir començar a preparar les tan necessàries llistes de terminologia en hebreu. En un primer moment, es van tractar 150 termes d'aritmètica, alguns proposats per

professors, però la majoria extrets de la literatura antiga. Eren paraules per a conceptes com *nombre, dígit, suma, resta, multiplicació, divisió, residu, total*, etc. Deu termes van ser creats pel Comitè, dels quals set encara són acceptats i s'utilitzen. Les llistes de terminologia següents van ser de gimnàstica, sembra, alimentació i plantes. En la gimnàstica, per exemple, la llista publicada incloïa paraules per a conceptes com *gir a la dreta, gir a l'esquerra, endavant, ferms!*, etc., que també s'utilitzen actualment.

Aviat es van publicar moltes més llistes, cada vegada amb termes d'un àmbit concret. Eren revisades per professionals de cada camp i després presentades per a la seva aprovació final al Comitè, abans de publicar-se. En aquestes llistes, es donava la traducció francesa i alemanya al costat de cada terme hebreu, amb una anotació que indicava les fonts d'on s'havien extret.

El Comitè també va tenir crítics, que censuraven el que consideraven una producció en sèrie de paraules, o una "fàbrica de paraules". Fins i tot Ahad Ha'am, un escriptor molt influent, pensava que els nous termes només havien de ser creats per escriptors i tan sols quan calia. El cèlebre Shuy Agnon (que posteriorment va ser premi Nobel) exigia que es dediquessin més esforços a extreure paraules de fonts existents, tot i que, com altres crítics, acabà utilitzant la majoria d'innovacions (Bar-Adon, 1977). Un grup es va negar a utilitzar termes de la Bíblia si no havien sobreviscut en l'hebreu de la Misnà, ja que estaven "morts" per definició. Aquest plantejament va ser rebutjat i la major part dels aproximadament 800 termes bíblics d'aquest grup van ser recuperats. Un altre grup va reclamar que el fet de donar nous significats a paraules o arrels bíbliques provocaria la pèrdua del seu significat original i, posteriorment, una mala interpretació de la Bíblia. I, de fet, és el que ha passat amb un nombre significatiu de paraules, com per exemple, /ratson/, 'plaer', que va esdevenir 'voluntat, desig'.

3. Planificació del microcorpus. Codificació lèxica informal

De fet, la tasca assolida pel Comitè de la Llengua va ser més aviat limitada. En primer lloc, es va centrar bàsicament en la terminologia especialitzada que requerien els professionals, científics i tècnics, però la majoria d'aquests termes, sobretot els que s'acabaven acceptant, eren creats pels usuaris de cada camp –enginyers de la construcció, mecànics de cotxes, bibliotecaris, administratius, etc.–, i no pel Comitè. Igualment, les necessitats lèxiques del públic general eren establertes majoritàriament per persones –escriptors, figures públiques i altres– que no formaven part del Comitè (vegeu Nahir, 1974). Bona part de la funció real del Comitè era avaluar els termes creats pel "públic" i aprovar-los o desaprovar-los. En segon lloc, el paper del Comitè en la recuperació lingüística va ser més aviat marginal, ja que no va existir fins a l'any 1903, quan la recuperació ja feia temps que estava en marxa (Fellman, 1973).

Per tant, en un estudi recent (Nahir, 1998) he suggerit que, a manca d'un organisme central durant, com a mínim, la meitat del període de recuperació, cal considerar que va ser un cas de "planificació microlingüística", on els usuaris potencials eren "agents de planificació lingüística" actius en "cèl·lules de planificació lingüística", com per exemple l'oficina de l'editor d'un diari. M'he referit aquí a la planificació de l'**estatus** del període de recuperació, però això és igualment vàlid per a la codificació lèxica concurrent, en general com un subproducte de la tasca principal. De fet, les innovacions "no deliberades", segons David Yelin, membre fundador del Comitè, van ser acceptades en major proporció: "Són naturals i són acceptades pel públic" (Yelin, 1912; citat a Ben-Asher, 1977).

La urgència per a satisfer la necessitat de trobar milers de noves paraules va poder avançar de manera significativa gràcies a la morfologia de tipus semític de l'hebreu, que va demostrar ser molt favorable a l'encunyament de noves paraules a partir d'arrels existents. Tots els verbs hebreus i la majoria dels noms i adjectius es deriven d'una "arrel" i un "model". Les arrels s'adeqüen a un o més d'uns setanta models de verbs, noms o adjectius que hi ha a l'hebreu modern, sovint amb prefixos, sufixos o infixos. Qualsevol arrel es pot adequar a qualsevol model en el qual no hagi existit abans, creant així una nova paraula. Tot el que cal per a encunyar una nova paraula és utilitzar les arrels i adequar-les als models existents però encara no utilitzats. Aquest tret característic multiplica el nombre de paraules hebrees potencials que

"esperen" ser creades si en sorgeix la necessitat o quan sorgeix. També és un ajut per als qui aprenen hebreu, ja que poden predir el significat d'una paraula desconeguda basant-se en el seu coneixement de l'arrel i el model on s'adequa l'arrel. Per tant, les paraules que es deriven d'una arrel determinada normalment pertanyen al mateix camp semàntic o a un camp semàntic relacionat. Així, l'hebreu té com a mínim 32 paraules que es deriven de l'arrel /x.v.r./, adequades a diferents models, tots amb el significat general d'"associació", per exemple, /xaver/, 'amic'; /xevra/, 'companyia'; /xibur/, 'composició', i fins i tot /maxberet/, 'quadern' (vegeu Sivan, 1980). Hi ha almenys 35 paraules que es deriven de /p.k.d./, 24 de les quals van ser creades en l'hebreu modern, per exemple, /tifked/, 'funcionar'; /poked/, 'responsable del cens'; /mifkada/, 'quarter general'; /hafkada/, 'dipòsit'; /pakid/, 'administratiu'.

La major part de la creació de noves paraules, doncs, va ser el producte informal de persones independents, que majoritàriament havien de resoldre problemes de comunicació en la seva feina. Algunes eren figures literàries o dirigents coneguts, però in comptables elements lèxics van ser creats per individus no identificats, la creació dels quals forma part des d'aleshores del vocabulari hebreu. Exposarem breument la tasca d'alguns dels innovadors més prolífics i els mètodes generalment aplicats en el procés de codificació lèxica.

3.1. Eliezer Ben-Yehuda

Eliezer Ben-Yehuda, esmentat anteriorment, va ser el codificador més prominent i prolífic del nou lèxic hebreu. Al cap de poc d'arribar a Palestina, quan era jove, l'any 1884, va publicar un diari, que apareixia primer cada setmana i després cada dia. El lèxic utilitzat incorporava termes extrets de la Bíblia i d'altres textos dels dos mil·lennis anteriors, a més d'una sèrie de paraules creades per ell mateix, tot i que només algunes van ser acceptades en l'ús corrent. Ben-Yehuda també va recopilar el primer diccionari exhaustiu de l'hebreu, tot i que el seu impacte en el període de recuperació de la llengua va ser més aviat limitat, ja que el primer volum es va publicar el 1909, quan només faltaven cinc anys perquè s'acabés aquest període, i al final d'aquest període només hi havia acabada la meitat del diccionari. Però Ben-Yehuda també va fer aportacions rellevants per a la codificació de l'hebreu: va escriure diversos llibres de text, va traduir obres literàries i va recopilar alguns diccionaris de rus-hebreu. En tots aquests textos va utilitzar les paraules hebrees que havia descobert o creat per als seus diaris i per al seu gran diccionari. La seves innovacions que encara s'utilitzen inclouen els termes per a conceptes com *gelat*, *truita*, *salami*, *hamburguesa*, *melmelada*, *moda*, *sostenidor*, *guants*, *hivernacle*, *col-i-flor*, *cactus*, *telegrama*, *planxa*, *revòlver*, *front*, *soldat*, *invasió*, *bomba*, *maniobrar*, *exercici*, etc.

Ben-Yehuda va aconseguir encunyar una paraula per a cada concepte per tal de substituir les frases de més d'un terme que havien produït altres persones, com per exemple, l'equivalent d'ascensor, "allò que puja i baixa"; bolígraf, "eina per a escriure que mai no has de sucra [en tinta]"; quant, "funda per a la mà" o "sabata per a la mà"; cuina, "habitació per a cuinar". No va tenir tant d'èxit, quan, incidentalment, a principis de la seva carrera, per tal de satisfer la urgent necessitat de noves paraules, va suggerir que calia "inventar" noves arrels *ex nihilo* i després utilitzar-les com les autèntiques. Això va ser rebutjat per tothom i mai no es va tornar a proposar.

Es pot considerar que Ben-Yehuda va seguir determinats criteris en la seva obra lèxica:

(1) La seva font principal va ser la Bíblia, de la qual va extreure *paraules* latents, a les quals sovint assignava nous significats (per exemple, /kidma/, 'progrés', de l'hebreu bíblic *est*), i *arrels* latents (per exemple, /ma'abada/, 'laboratori', de l'arrel de l'hebreu bíblic /avad/, 'treballar'), incloent-hi les que es derivaven dels noms personals de la Bíblia (/ahad/, 'a.h.d', d'Ohad, Ehud, relacionat amb el terme àrab *hawada*, 'tractar amb amabilitat').

(2) Va extreure paraules de la Misnà, que també va utilitzar amb el seu significat

original o amb un de nou, com també arrels per a crear noves paraules (per exemple, /mimxata/, 'mocador', de l'hebreu de la Misnà *m.x.t.*, 'treure el sutge').

(3) Sovint va crear paraules a partir de termes i arrels de l'arameu, en què estaven escrites algunes parts de la Bíblia i altres textos jueus, i els va donar la forma dels models hebreus (com ara, /dayal/, 'majordom', del terme arameu /dayala/, 'ajudant, criat').

(4) Com a últim recurs, va recórrer a l'àrab (per exemple, /adiv/, 'educat', en àrab /adib/, 'de bones maneres'), del qual també va adoptar un tret de la morfologia, el sufix /-iya/ per a crear noms a partir d'altres noms (per exemple, /yamiya/, 'marina', de /yam/, 'mar'; /iriya/, 'ajuntament', de /ir/, 'ciutat').

Tot i que va extreure milers de paraules de textos antics, el nombre de termes que, de fet, va crear Ben-Yehuda era molt menor, i només una mínima part eren verbs. D'un total de 281 paraules encunyades, 229 eren noms, 32 adjectius i 20 verbs. Per tant, cada cop és més acceptat que la seva principal contribució al lèxic hebreu va ser recuperar un gran nombre de paraules de fonts antigues. Ara bé, malgrat el petit nombre de paraules que va crear, totes satisfien una necessitat lèxica urgent.

3.2. Itamar Ben-Avi

Itamar Ben-Avi, fill gran de Ben-Yehuda (Ben-Avi, "fill del meu pare", també es pot llegir com "fill d'Eliezer Ben-Yehuda", ja que ell escriu Avi com un acrònim), era periodista i escriptor com el seu pare. També ell es va haver d'enfrontar sovint en els seus textos amb conceptes i objectes per als quals no hi havia cap paraula en hebreu. Alguns autors omplien els buits amb manlleus estrangers, però, probablement a causa de la influència del seu pare, Ben-Avi solia crear les seves pròpies paraules, que van sorgir a milers. Tanmateix, a diferència del seu pare, es va limitar a encunyar termes a mesura que els necessitava en comptes de dedicar-se a una activitat erudita. Això pot explicar per què, en satisfer necessitats comunicatives reals, les seves innovacions van ser més ràpidament acceptades pels usuaris que les del seu pare.

Els mètodes preferits per Ben-Avi per a l'encunyació de paraules eren els següents: (1) combinar dos termes existents per a crear-ne un tercer –una combinació típica consistia en /al/ 'no' + nom, per exemple, /al-xut/, 'comunicació per radio sense cables' (/xut/, 'cable')–; (2) crear verbs a partir de noms o adjectius existents, per exemple, /siben/, 'ensabonar', de /sabon/, 'sabó'; (3) va ser un pioner a l'hora de crear paraules d'argot, algunes de les quals van perdurar durant dècades, per exemple, /mezupat/, 'pollós, podrit' (de l'àrab /zift/). En general, les contribucions de Ben-Avi incloïen paraules per a molts conceptes bàsics, com ara *cotxe*, *avió*, *inflamable*, *independent* i *carterista*.

3.3. H. N. Bialik

H. N. Bialik, poeta cèlebre i guardonat, també va crear nombroses paraules quan les necessitava per a la seva producció. Un cop va escriure a un col·lega seu que "les noves paraules que he encunyat... no les he creat deliberadament, perquè sí, sinó que s'han creat elles mateixes, mentre escrivia i quan les necessitava" (citat a Veiss, 1982). No obstant això, el preocupava que, a causa del descontrol de les innovacions, la llengua que tot just s'havia recuperat pogués sentir-se aclaparada. Si les noves creacions arribaven a la llengua en una quantitat excessiva, la "debilitarien" i en "desfigurarien" l'aparença. Una llengua és un organisme viu que evoluciona molt lentament, des de dins. També el preocupava l'impacte dels manlleus. Segons ell, el "mecanisme gramatical" de l'hebreu no permetia el desenvolupament a partir del manlleu de fonts estrangeres: "Cal

construir noves paraules... en l'esperit de la llengua" (*Ibid.*). Però per damunt de tot, eren les fonts antigues les que havien d'explotar-se per a omplir els buits lèxics. Segons alguns erudits (per exemple, Sivan, 1980; Kutscher, 1982), Bialik tenia una habilitat única per a insuflar nova vida a les paraules antigues i fins i tot arcaïques, i dotar-les de "vitalitat". En concret, afavoria les combinacions de termes antics, que utilitzava generosament tant en la poesia com en la prosa. Podem reconèixer dos tipus d'innovacions: noves paraules i noves combinacions, fusions o compostos. Entre les seves innovacions, hi ha les següents:

(1) Noves paraules per a designar, per exemple, *importació* (/ycvu/, de /ba/, 'venir') i *càmera* (/matslema/, del terme bíblic hebreu /tselem/, 'imatge').

(2) Noves combinacions: (a) combinacions antigues existents a les quals assignava nous significats, en general eliminant-ne el valor metafòric i utilitzant-les literalment (per exemple, /ayin yafa/, 'un ull bonic', enfront del terme hebreu talmúdic *generositat*); (b) noves combinacions similars a les antigues, que va modificar lleugerament per dotar-les de nou significat, per exemple, /ycmey šimurim/, 'dies sense dormir', creat a partir del terme bíblic /leyl šimurim/, 'una nit sense dormir'.

3.4. Altres innovadors lèxics identificables

Altres persones, com ara escriptors, periodistes, educadors, traductors, editors i redactors, també van crear termes nous, com per exemple, /naxat/, 'aterrar'; /palaš/, 'envair', encunyades per un periodista destacat. Un cèlebre poeta, Avraham Shlonsky, va encunyar incomputables paraules, ja que les necessitava per a traduir obres literàries estrangeres a l'hebreu. El primer ministre d'affers estrangers d'Israel, Moshe Sharet, va ser considerat el creador de dos termes actualment ben establerts, com /darkon/, 'passaport', i /ašra/, 'visat', però posteriorment va admetre que les havia "encarregat" a algú altre. Però també va crear altres termes, com /takrit/, 'incident', a partir de /kara/, 'succeir', i /šmar-taf/, 'cangur', de /šamar/, 'vigilar', i /taf/, 'nens'. David Remez, el primer ministre israelià de transports, va crear /monit/, 'taxi', un terme que encara s'utilitza, a partir de /mana/, 'comptar'.

4. Mètodes de codificació lèxica en la recuperació de l'hebreu

Podem resumir alguns dels principals mètodes utilitzats en la codificació lèxica:

(1) Extreure paraules de textos antics per a utilitzar-les segons el seu significat original.

(2) Extreure mots de fonts antigues i assignar-los nous significats (/xashmal/, 'electricitat'; /mexona/, 'màquina', del terme bíblic hebreu *fonament*, *base*, *estar dempeus*; /kidma/, 'progrés', del terme bíblic hebreu *part oriental* o *frontal*; /totax/ del terme bíblic hebreu *baioneta*).

(3) Derivar arrels de fonts antigues i utilitzar-les per a crear noves paraules.

(4) Utilitzar paraules extretes de la mateixa manera, però com un element gramatical diferent (verb>nom>adjectiu, etc.).

(5) Reduir expressions a paraules úniques, però conservant-ne el significat (/klavlav/, 'gos petit', per /kelev katan/; /milon/, 'diccionari', per /sefer milim/).

(6) Manllevar termes de llengües europees, especialment del jiddisch (sobretot col·loquialismes, /menadned/, 'criticaire'; /shprints/, 'esprai'; /mashvits/, 'ostentar'; /epes/, 'quelcom'; /fargen/, 'ser feliç amb algú'; /kumzits/, 'asseure's i cantar a la vora del foc'; /shnorer/, 'el que viu a costa dels altres'), del rus (incloent-hi sufixos, com per exemple, /-chik/ diminutiu; /-nik/ 'el que pertany a un grup determinat') i l'alemany, i de l'àrab (incloent-hi col·loquialismes, per exemple, /adiv/, 'educat'; /nadir/, 'estrany'; /mabsut/, 'feliç', 'content'; /chizbat/, 'narració exagerada'; /xabibi/, 'company, col·lega, amic'; /zift/, 'dolent, inútil'; /kef/, 'divertit') i l'arameu. En general, els termes manllevats van passar un procés d'hebraïtzació.

(7) Introduir calcs (per exemple, /gibuy/, 'suport'; /kisuy/, 'cobertura'; /gan-yeladim/, 'jardí d'infància'; /ituy/, 'cronometratge'; /yisum/, 'sol·licitud'; /saraf gšarim/, 'ponts cremats'; /soxet dma'ot/, 'sentimental').

(8) Fer servir etimologia popular (per exemple, /matne'a/, 'estàrter', de l'arrel /no'a/).

(9) Afegir sufixos o infixos per a crear paraules de diferents modes que les paraules existents. Algunes de les més importants són:

/-ya/ (manllevada de l'àrab) (per exemple, /sifriya/, 'biblioteca', de /sefer/, 'llibre'; /mitriya/, 'paraigua', de /matar/, 'pluja'; /irya/, 'ajuntament', 'municipi', de /ir/, 'ciutat');

/-on/ (per exemple, /aviron/, 'avió', de /avir/, 'aire' + /on/; /ša'on/, 'rellotge', de /ša'a/, 'hora'; /iton/, 'diari', de /et/, 'temps'; /yarxon/, 'revista mensual', de /yerax/, 'mes');

/-an/, per a professions, ocupacions o per a indicar que té certes característiques (per exemple, /ta'asyan/, 'industrial', de /ta'asiya/, 'indústria'; /kov'an/, 'barreter', de /kova/, 'barret'; /batlan/, 'gandul', de /batala/, 'ganduleria');

/-ay/, per als oficis o per a indicar que té certes característiques (per exemple, /xašmelay/, 'electricista', de /xa šmal/, 'electricitat'; /mexonay/, 'mecànic', de /mexona/, 'màquina'; /turay/, 'soldat ras', de /tur/, 'columna');

el model /CaCaC/, per a oficis o professions (per exemple, /sapar/, 'barber'; /tabax/, 'cuiner');

el model /CaCeCet/, per a les malalties (per exemple, /šaxefet/, 'tuberculosis'; /nazelet/, 'refredat');

el model /maCCeC/, per a les eines, etc. (per exemple, /masmer/, 'clau'; /mavreg/, 'tornavís'; /matспен/, 'brúixola').

(10) Utilitzar un petit nombre de consonants com a prefixos per a crear noves paraules a partir d'arrels existents, per exemple, /t-/ inicial (/tizmoret/, 'orquestra'; /titsroxet/, 'consum'; /taklit/, 'disc'; /tnu'a/, 'moviment, trànsit') i /mi-/ inicial (/miskal/, 'pes'; /mivrak/, 'cable, telegrama'; /midgam/, 'mostra'; /miršam/, 'prescripció'; /mišmar/, 'lloc de vigilància').

(11) Combinar parelles de paraules en un únic terme (per exemple, /migdalor/, 'far', de /migdal/, 'torre', i /or/, 'llum'; /madxom/, 'termòmetre', de /mad/, 'mesurar', i /xom/, 'temperatura'; /re'ino'a/, 'cinema', de /re'i/, 'vista', i /no'a/, 'moviment').

5. Conclusió

Els artífexs de la recuperació de l'hebreu a principis del segle XX van haver d'emprendre dues tasques monumentals. Una estava relacionada amb l'estatus de la llengua i exigia que la comunitat jueva de Palestina passés d'utilitzar el jiddisch dominant a l'hebreu. L'altra estava

relacionada amb el **corpus** de la llengua i exigia una codificació que permetés que els parlants potencials es poguessin comunicar lliurement en el món modern. Hi van estar involucrats una sèrie d'àmbits de codificació, incloent-hi l'elecció i l'harmonització entre diferents sistemes fonològics. També va caldre prendre decisions sobre la unificació de l'ortografia i altres temes relacionats. Però tot i que aquestes qüestions van ser essencials per a aquest procés, no es podien comparar amb la tasca d'emplenar el gran buit lèxic que hi havia en l'hebreu. Com en el cas del pas cap a l'hebreu, aquest aspecte de la recuperació també es va aconseguir en vint-i-cinc anys gràcies als esforços conjunts dels "agents de planificació lingüística" en aquest camp —educadors, escriptors, poetes, traductors, editors, etc.— i també dels innumerable individus amb consciència lingüística, tant si tenien una ocupació tecnològica com si no. Això es va portar a terme de diverses maneres, recuperant paraules i arrels antigues, creant noves paraules a partir de paraules i arrels antigues, amb calcs, combinant i fusionant paraules existents, completant models amb "complements" d'arrel, manllevant paraules i arrels, etc. Tota aquesta campanya laboriosa i aparentment interminable va donar resultat, i actualment l'hebreu és una llengua moderna, estandarditzada i "normalitzada" en tots els aspectes. Després d'haver finalitzat la fase de recuperació cap a l'any 1914, la qüestió més important ha estat garantir que la llengua mantingui el ritme dels nous avenços del món modern. Com en totes les altres llengües desenvolupades i "madures", la codificació per a aconseguir la modernització lèxica és un procés en curs.

Bibliografia:

- BAR-ADON, Aaron (1977). *S. Y. Agnon and the Revival of the Hebrew Language*. Jerusalem: Bialik Institute. En hebreu.
- BEN-ASHER, Mordechai (1977). "Traditionalists versus innovators in the Revival of Hebrew". *Balshanut Shimushit* ["Lingüística aplicada"]. Núm. 1, pàg. 5-19.
- FELLMAN, Jack (1973). *The revival of a classical tongue: Eliezer Ben-Yehuda and the Modern Hebrew Language*. La Haia: Mouton.
- HAUGEN, Einar (1983). "The implementation of corpus planning: Theory and practice". A: COBARRUBIAS, J; FISHMAN, J.A. (ed.). *Progress in Language Planning*. La Haia: Mouton, pàg. 269-289.
- KUTSCHER, E.Y. (1982). *A history of the Hebrew Language*. Jerusalem: The Magnes Press.
- NAHIR, Moshe (1974). "The acceptance of the lexical work of the Hebrew Language Academy". *Hebrew Studies*. Núm. 15, pàg. 50-52.
- NAHIR, Moshe (1978). "Language planning functions in Modern Hebrew". *Language Problems and Language Planning*. Vol. 2, núm. 2, pàg. 89-102.
- NAHIR, Moshe (1984). "Language planning goals: A classification". *Language Problems and Language Planning*. Vol. 8, núm. 3, pàg. 294-327.
- NAHIR, Moshe (1998). "Micro language planning and the revival of Hebrew: A schematic framework". *Language in Society*. Núm. 27, pàg. 335-357.
- RABIN, Chaim (1976). "Liturgy and language in Judaism". A: SAMARIN, W.J. (ed.). *Language in religious practice*. Rowley (Mass.): Newbury House, pàg. 131-155.
- SIVAN, Reuven (1980). *The Revival of the Hebrew Language*. Jerusalem: E. Rubinstein Publishing.
- VEISS, Refael (1982). *Bešut Lašon* ["Les anades i vingudes d'una llengua"]. Jerusalem: Kiryat-Sefer.

Citació recomanada:

NAHIR, Moshe (2003). "Codificació del microcorpus en la recuperació de l'hebreu". *Digitum*, núm. 5 [article en línia].
DOI: <http://dx.doi.org/10.7238/d.v0i5.555>

[Data de publicació: abril de 2003]